

Кадр з фільму «Відблиск». Режисер Валентин Васянович. Україна, 2021.

Таким переконливим висловлюванням про жахи війни стрічку робить те саме, що і в «Атлантиді», поєднання приголомшливої історії і споглядальної манери, освітлене, як полотна Караваджо, зазначає вона і пише, що на цьогорічному конкурсі стрічка є однією з тих, які найбільше провокують до роздумів: «Васянович із жорстокою суворістю запитує, що відбувається з душею людини і народу на війні».

Deadline – «без простих відповідей»

«Васянович показує події тихо та прямолінійно, імітуючи холодну відстороненість агресорів і підкреслюючи, що з цих жаків не слід робити сенсацію». Так свої враження від української стрічки описує Анна Сміт у рецензії на Deadline.

За її словами, тут не потрібні великі плани, музика чи оповідь, щоб передати біль людини, яку катують. «У них також немає потреби, щоб уявити внутрішні страждання медика, який мовчки вирішує покінути з життям людини, щоб позбавити її від подальшого болю», – йдеться у статті.

Сміт зазначає: кадр виставлений так, що це немовби просить глядачів лише «спостерігати, як розгортається дія, не в змозі рухатися або втручатися». І цей стиль вимагає від глядачів співпереживання. Сергій говорить небагато й напевне має ПТСР, тож його реакцію на події здебільшого доводиться уявляти, йдеться в рецензії.

Cineuropa – «вдивляється у війну»

«Васянович тут не просто дивиться на війну, він вдивляється в неї», – зазначає Марта Балага в рецензії для видання Cineuropa.

Створивши в «Атлантиді» науково-фантастичну ауру, тут Васянович «повертається на Землю, яку ми всі знаємо і ненавидимо». Навіть якщо вдавати, що війни просто поряд із вами немає, вона «все одно отруїть ваш світ», пише рецензентка.

Огляд підготував Владислав Кудрик, Служба моніторингу BBC 9 вересня 2021 BBC News Україна

Богдан Вержбицький: «КІНОКО мотивує до освоєння зображальної культури»

Директор кінофестивалю «КІНОКО», кінооператор Богдан Вержбицький.

Бесіду вела Лариса Брюховецька

– Ідея кінооператорського кінофестивалю в Києві, яка належить вам, Богдане Володимировичу, виявилася вдалою і плідною. Незважаючи на організаційні труднощі. Розкажіть, як вдалося його реалізувати і які труднощі були найбільші? Хто підтримав і продовжує підтримувати фестиваль?

– У 1930 році «Теакіновидав» надрукував брошуру Миколи Ушакова «Три оператори», вона стала першим виданням яке було присвячене кінооператорам. Там є слова: «Досі доля була несправедлива до операторів. Тінь режисера й артиста заслоняла його від глядача. Глядач знав Любіча, Чапліна та Янінгса, а імена світових кіно-операторів – Гвідо Зебера, (Карела) Фройнда, Чарльза Рошера та Гюнте-ра Ріттау були йому не відомі»...

Вдалося реалізувати фестиваль кінотелеоператорів «ОКО», завдяки поєднанню зусиль кафедри кінотелеоператорства Інституту екранних мистецтв КНУТКіТ ім. І.Карпенка-Карого та Гільдії кінооператорів України UGC. Перший був проведений 24–25 квітня 2018 року в Будинку кіно. Створити такий фестиваль підказувала ідея сприяння професійному розвитку кінотелеоператорів, починаючи від студентів до випускників та професіоналів. На першому етапі він проходив як студентський. Ми дали можливість показати роботи студентам майже восьми профільних навчальних закладів (на «ОКО»-1 було показано 68 відеоробіт). Я вдячний Держкіно України в особі Пилипа Ілленка за тодішню фінансову підтримку. Сума менша 20 тисяч гривень пішла на послуги друкарні, виготовлення призов, дипломів, банерів, транспортні видатки і проживання

представникам Харківської академії культури. Після цієї підтримки на пропозицію взяти участь у фестивалі відгукнулися компанії «Сanon Україна», «Комтел» і забезпечили подарунки для переможців у номінаціях. «Комтел» пов'язана з розвитком українського ринку телевізійних технологій, продемонструвала сучасну освітлювальну апаратуру. Театр піщаної анімації «Золотий лев» допоміг з анімацією фестивальної заставки. Завдяки підтримці і сприянню однієї з найдосвідченіших продакшин-компаній в Україні «Family Production», змогли годувати членів журі, волонтерів та видати репринт згаданої книги «Три оператори» Н. Ушакова. Нас підтримала Національна спілка кінематографістів, надавши зали і додаткові приміщення для проведення фестивалю.

– У підході до операторського мистецтва є дві позиції, які, на перший погляд, нібито виключають одна одну. Перша: робота оператора є майстерною, якщо вона непомітна. Друга: оператор має бути творчою індивідуальністю зі своїм власним почерком. Як кінооператор з великим досвідом, яким чином ви вирішуєте цю дилему? Що таке індивідуальний почерк кінооператора і як журі оцінює його в учасників фестивального конкурсу?

– Не може робота оператора бути непомітна. Можна сказати: ми з таким захопленням дивилися фільм що, навіть не звертали уваги в який спосіб це було знято. Якесь частини вашого захоплення і є операторською майстерністю в першому випадку, де зроблено все «непомітно», що допомагає виразно розказати історію.

Інший варіант – оператор виклався на сто процентів, а у вас захоплення немає, бо не працюють інші компоненти фільму – сценарій, діалоги, невірний вибір актора, монтаж та ін. Уподобання режисерів часто бувають діаметрально протилежні. Якщо подивитися фільми видатного оператора Грегга Толанда «Довгий шлях додому» і «Громадянин Кейн», ми побачимо дві операторські роботи які мають спільні виражальні засоби, скажімо, в підході до світла. Але в кожній історії вони працюють по-різному, демонструючи власний почерк оператора. Різні історії у кожного оператора формують зміни в підході до вибору інструменту, для створення зображення.

Про роботу журі. Студентський конкурс представлено у чотирьох номінаціях: «Кіноетюд», «Експериментальна робота», «Документальне кіно», «Ігрове кіно». Для оцінки робіт було сформовано студентське журі від представників ВНЗ, Національного університету «Киево-Могилянська академія» та представників Гільдії кінооператорів України – всього 10 осіб. Очолив журі Ярослав Пілунський. Член журі виставляв рейтингові місця у кожній номінації. Переможцем ставала операторська робота, яка отримувала більшість перших місць. З перших місць, шляхом обговорення, обирався переможець фестивалю. Головний приз на першому фестивалі (сертифікат на 500 євро), отримала студентка Інституту екранних мистецтв КНУТКіТ ім. І. Карпенка-Карого Герасимова Софія за фільм «Режим». Приз вручив представник компанії «Сanon Україна» Ігор Смоленський. Із запланованих 1000 євро майже 500, за законом України, пішли на податки.

Можна вважати, що частину витрачених коштів на проведення фестивалю ми повернули державі.

– Фестиваль розвивається – зростає кількість його учасників, збільшується час проведення. Чим це зумовлено і що сприяє розвитку фестивалю?

– Чотири роки тому наш фестиваль був націлений не тільки на тих, хто прагне удосконалити технічні навички, а й на тих, хто цікавиться мистецтвом кінозображення та володіє візуальною чутливістю. З кожним роком фестиваль розширював творчі кордони, збагачувався творами нових авторів, не тільки тих, що навчаються, а й тих, хто демонструє свої роботи на великих фестивальних екранах. На суд журі та глядачів сьогодні винесені роботи кінооператорів у коротко- та повнометражному кіно, як ігрового так і документального, музичні та рекламні відео.

На наших платформах молоді автори зустрічалися з відомими операторами: Сергієм Михальчуком, Валентином Васяновичем, Микитою Кузьменком, Олександром Позняковим, Славою Цветковим та іншими. Гості й учасники брали участь у творчих дискусіях про художнє бачення та перенесення цього бачення на полотно екрану.

Компанія «Фільмотехнік», відзначена двома «Оскарами», провела майстер-клас «Магія руху камери, історія та новітні розробки», спікер Олексій Москаленко «Студійні технології майбутнього: One Location», компанії «Патріот» «Вінтажна оптика – тренд в кіномистецтві» та «Нові можливості управління світлом». Це є важливою частиною мотивації студентів до навчання, освоєння зображальної культури, де кожен крок допомагає стати на сходинку вище.

Ми вдячні Міністерству культури України та Держкіно за підтримку фестивалю «КІНОКО». Вдячні учасникам, партнерам, навчальним закладам, дистриб'юторам, продюсерам, організаторам, волонтерам, а також нашому генеральному партнеру – компанії «Патріот», без яких фестиваль був би позбавлений своєї цінності.

– Було б неправильно, якби ви не згадали роль ваших студентів у цьому масштабному заході.

– Студенти різних курсів кафедри кінотелеоператорства, починаючи з першого «ОКА, охоче допомагали в організації, крім того подавали свої роботи в конкурсну програму. В проведенні фестивалів брали участь мої студенти-випускники: виконавчий директор Андрій Котляр, голова освітньої платформи Ілля Єгоров та Ігор Іванько. До команди четвертого «КІНОКА» входили: програмна директорка і ведуча Анастасія Тиха, програмна координаторка Валерія Жеріх, голова піар служби Ярослав Білодо, координаторка роботи журі Марія Падіна, голова індустріальної платформи Катя Лесик, координаторка волонтерів та гостьової служби Любов Гончаренко, веб-розробник Сашко Середа, дизайнерка Дарця Люба.

Переможці четвертого фестивалю «КІНОКО»:

У конкурсі «Повнометражні ігрові фільми» переміг Володимир Іванов із фільмом «Погані дороги», а в конкурсі «Повнометражні документальні фільми» перемогли Денис Мельник, Сергій Стеценко, Дмитро Гораш із фільмом

«Сіль з Бонневілю». Приз за найкращу студентську роботу – в Олени Кириченко. Спеціальні відзнаки отримали фільми «Май далеко – Май добре», оператор Сергій Кіреєв за найяскравіший дебют в документальному повнометражному фільмі та «Сторонній» за художню та технічну досконалість, оператор Сергій Смичок. На вперше проведеному конкурсі рекламних відеоробіт переможцем став

«Express your taste» для Coca-Cola (операторки Євгенія Бондаренко, Ольга Черних). В конкурсі музичних відео переміг кліп «Гибкий Чаплин» – Fauteuril lit (оператор Максименко Ілля). У номінації «Короткометражні фільми» переміг Олександр Коротун з фільмом «Паперушка». Спеціальну відзнаку отримав фільм «Велотренажер», оператор Ян Васянович за точне художнє вирішення.

Споживаючи природу. «Полтава-Док»

Олександр Саква

*Людина зробила фатальну помилку, коли вирішила,
що може відділити себе від Природи.
Володимир Вернадський*

За два тижні до відкриття X Всеукраїнського екологічного фестивалю документального кіно «Полтава-Док-2021» в місцевих ЗМІ пройшла скандальна інформація про мера Полтави Олександра Мамаю. Він витратив з міського бюджету 2,4 мільйона гривень на подарунковий набір для першокласників, де родзинкою – з написом «З турботою про майбутнє – Олександр Мамай», була іграшка, що нагадувала бичка. Він співав російською мовою про Новий рік (?), а його вбрання викликало в школярів алергію! Така звістка на перетині патріотизму й медицини наперед зняла питання про підтримку екологічного фестивалю міською владою. Що й підтвердилось! Жодної гривні на кінофорум за 12 років його існування мерія не надала. А навіщо? Адже навіть 1 вересня Мамай вітав дітей російськомовним мультиком «Маша і ведмідь» – морок «турботи» про майбутнє.

Та ювілейний «Полтава-Док», попри тупу байдужість мамай, відбувся! Й засвідчив свою нагальність, зростаючий рівень, збільшення кола учасників. За два дні глядачі безкоштовно подивилися 50 стрічок. Журі на чолі з кінодокументалістом, лауреатом Шевченківської премії Михайлом Ткачуком визначило переможців серед фільмів усіх років форуму, кращу режисерську й операторську роботу, лауреатів 2021 року, вручило спеціальні призи за розкриття єдності людини й природи, патріотичне спрямування картини, найкращий дебют та відзнаки тематичного штибу.

Огляд конкурсу почну з робіт активно діючого кінооб'єднання з Житомира, що подало 10 стрічок про костели, замки, палаци, історико-культурні заповідники. Вони звернули на себе увагу акцентами на єдності «генія місця» – природного середовища, та архітектурних споруд і палацово-паркових ансамблів. Водночас у їхніх стрічках живе сум і тривога за сучасний стан пам'яток, звучить нота зобов'язань людини за збереження унікального – в природі, і в рукотворному світі. В

Природі ж один захист – краса, і добре було б додати до неї ще й дбайливу людину.

Вдалий ракурс теми натхнення довкіллям обрав Денис Зозуля з Полтави. Він шукає і вповні оволодів здатністю віднаходити кіноеквіваленти мистецьким світам живописців – зокрема, Анатолія Лавренка та Володимира Бенфіалова. «Палітра вібрацій» Лавренка і образотворчий концептуалізм Бенфіалова знайшли в його фільмах тонке, точне й збагачене відтворення.

Загалом «Полтава-Док-2021» приємно здивувала ємністю тлумачень номінації «Мистецтво жити», де поняття екології поширилося на психологічний та соціальний обшар людських почувань. Журі зацікавила спроба Костянтина Холодняка – автора фільму «Більше ніж гра», з'ясувати джерела жаги до електронних командних ігор – як і наслідки цього повального захоплення. Адже кіберспорт сьогодні вже не підлітковий «грайливий бізнес» і, тим більше, не розвага. Це індустрія, що рекрутує тисячі молодих людей, бо й сам *стримінг* видовища (тобто, відеотрансляція гри наживо в режимі реального часу) став вагомим чинником масової вербовки неофітів віртуальної пристрасності. Самі ж геймери – гравці в кіберспорті, фанатично залежні від свого заняття, а їх самоізоляція рве всі соціальні зв'язки людини-громадянина. Та до честі Холодняка, бачачи всю серйозність проблеми, він не поспішає з повчаннями й вироками. Його камера уважно вислуховує всіх – гравців, прихильників гри, стурбованих батьків несамовитих геймерів. І враз – злива екранних сплесків боротьби, тріумф і розпач, що кличе до нових звитяг. Явище неоднозначне – таким склався й фільм. Думати ж про побачене – глядачам.

Неперевершено показав себе шестиразовий (!) переможець фестивалю Дмитро Вовк, що і тут виборов дві найвищі нагороди – за найкращий фільм усіх років форуму та операторську майстерність. А його «харчові»